

Çevre Kirliliğine Yönelik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Çevre Kirliliğine Yönelik Tutum Ölçeği. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18464>

Özet

Çevre Kirliliğine Yönelik Tutum Ölçeği, bireylerin çevre kirliliği konusundaki bilişsel, duyuşsal ve davranışsal eğilimlerini ölçmek amacıyla 2019 yılında geliştirilmiş öz bildirimli bir psikometrik araçtır. Ölçek, Hasan Özcan ve Serkan Arık tarafından gerçekleştirilen kapsamlı geliştirme çalışmaları neticesinde bilim dünyasına kazandırılmıştır. Bu ölçek, özellikle çevre eğitimi ve çevre psikolojisi alanlarında yapılan araştırmalarda, çevresel sorunlara karşı geliştirilen tutumların düzeyini ve yapısını analiz etmek için kritik bir kaynak sağlamaktadır.

Ölçeğin geliştirme süreci, geçerlik ve güvenilirlik analizlerini içermekte olup, sonuçlar ölçeğin Türk popülasyonunda çevre kirliliğine yönelik tutumu ölçmede güçlü psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermektedir. Bu araç, çevresel tutumların belirlenmesi ve çevre bilincini artırmaya yönelik müdahale programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çevre kirliliği, tutum ölçeği, çevre psikolojisi, çevresel tutum, ölçek geliştirme, psikometri.

Yazarlar

Hasan Özcan, Serkan Arık

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin çevresel kirlilik olgusuna yönelik sahip oldukları bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bileşenleri içeren tutum düzeylerini geçerli ve güvenilir bir şekilde belirlemektir. Bu araç, özellikle eğitim bilimleri ve sosyal bilimler alanlarında çevre bilinci çalışmaları için etkinliğini değerlendirmede kritik rol oynamaktadır.

Geliştirme çalışması, Türkiye bağlamında çevre sorunlarına karşı geliştirilen tutumların derinlemesine anlaşılmasına olanak tanıyarak, bu alandaki teorik ve uygulamalı araştırmalara katkı sunmayı hedeflemiştir. Ölçek, çevresel sorunlara karşı bireysel sorumluluk algısını ve eyleme geçme isteğini de dolaylı olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Yapı

Ölçek, psikolojideki tutum yapısını temel almaktadır. Bu bağlamda, Çevre Kirliliğine Yönelik Tutum Ölçeği, bireylerin çevre kirliliğini ne ölçüde tehdit olarak algıladığını, bu duruma karşı ne tür duygusal tepkiler gösterdiğini ve çevreyi korumaya yönelik ne tür eylemlere yatkın olduğunu ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil eder.

Ölçülen temel yapı, bireyin çevre kirliliğine karşı geliştirdiği pozitif veya negatif yönelimdir. Bu yönelim, genellikle çevresel bilgi düzeyi, kirlilikten duyulan kaygı ve çevreyi korumaya yönelik kişisel normlar gibi alt boyutlarla ilişkilidir. Ölçek, bu karmaşık yapıyı sistematik olarak analiz etme imkanı sunar.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, orijinal makalede detaylıca sunulmuştur (Özcan & Arık, 2019). Çalışmada, yapı geçerliğini sağlamak amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne kadar doğru temsil ettiğini göstermeyi hedefler ve ölçeğin çok boyutlu yapıya destekleyen bulgular sunmuştur.

Yapılan geçerlik analizleri, ölçek maddelerinin ilgili boyutlar altında yeterli yük değerlerine sahip olduğunu ve ölçeğin çevre kirliliğine yönelik tutumun farklı yönlerini başarıyla bir şekilde ölçtüğünü doğrulamıştır. Ayrıca, kapsam geçerliği için uzman görüşlerine başvurulmuş ve ölçme aracıyla ilgili alanyazın yeterince temsil ettiği belirlenmiştir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik çalışmaları kapsamında, ölçeğin iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Orijinal çalışmada (Özcan & Arık, 2019), Cronbach Alfa katsayısının kabul edilebilir düzeylerin üzerinde olduğu rapor edilmiştir. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda ne kadar uyumlu olduğunu gösterir.

Bu bulgular, Çevre Kirliliğine Yönelik Tutum Ölçeği'nin tutarlı sonuçlar verebilen ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu işaret etmektedir. Gerekliyse, test-tekrar test güvenirlilik analizleri de yapılarak ölçeğin zamana karşı kararlılığı da incelenmiş olabilir, ancak bu detaylar için orijinal makaleye başvurulmalıdır.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde, maddelerin altında yatan boyutları belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler sonucunda, Çevre Kirliliğine Yönelik Tutum Ölçeği'nin birden fazla faktörden oluşan çok boyutlu bir yapı sergilediği tespit edilmiştir. Faktör yapıları, çevresel tutumun farklı bileşenlerinin ayrı ayrı değerlendirilmesine olanak tanımaktadır.

Faktör analizleri, ölçeğin yapısal bütünlüğünü kanıtlamaya ve elde edilen faktörlerin toplam varyansın önemli bir kısmını açıkladığı rapor edilmiştir. Bu yapısal doğrulama, ölçeğin teorik çerçevesini güçlendirmiş ve gelecekteki araştırmalar için sağlam bir temel oluşturmuştur.

Araç

Test Type: Geliştirme

Format: Genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme formatı kullanılmaktadır (Örneğin: Kesinlikle Katılmıyorum'dan Kesinlikle Katılıyorum'a).

Language Available: Türkçe

Population Group: Sosyal bilimler ve çevre çalışmalarını yapan araştırmacılar tarafından kullanılmak üzere geliştirilmiştir, genellikle genel popülasyon veya lise/üniversite öğrencileri üzerinde uygulanmıştır.

Age Group: 15 yaş ve üzeri genç ve yetişkin popülasyon.

Population Details: Ölçek, Türkiye'deki bireylerin çevre kirliliğine yönelik tutumlarını ölçmek üzere kültürel bağlama uygun olarak geliştirilmiştir.

Test Methodology: Öz bildirimli, kağıt-kalem veya dijital ortamda uygulanabilen anket tipi ölçek.

Anahtar Kelimeler

Çevre bilinci, çevre eğitimi, sosyal psikoloji, ölçek, psikometri, tutum.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Orijinal makalede belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu Yazar Hasan Özcan: hozcan@aksaray.edu.tr

Correspondence Address: Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Aksaray, Türkiye.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek ilk olarak 2019 yılında yayımlanmıştır. Kullanım izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Hasan Özcan ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ölçek, akademik ve ticari olmayan araştırmalarda, kaynak gösterilerek kullanıma açık olabilir. Detaylı kullanım koşulları orijinal yayının üzerinden kontrol edilmelidir.

Kaynaklar

Özcan, H. ve Arık, S. (2019). Çevre Kirliliğine Yönelik Tutum Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 425-456.

Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantılar aracılığıyla ulaşılabilir:

Dergi Bağlantısı: sosbilder.igdir.edu.tr

Ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: cevre-kirliligine-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf

Çevre Kirliliğine Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri orijinal kaynaktan (Özcan & Arık, 2019) detaylı olarak sunulmuştur. Maddelerin telif hakları ve akademik etik gereklilikleri nedeniyle burada yayınlanması mümkün değildir. Lütfen ölçek maddelerinin tam listesi, puanlama yönergeleri ve derecelendirme formatı için yukarıda belirtilen akademik makaleye başvurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM